

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2438-2439/2545

กรมสามัญศึกษาโจทก์ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ระโนดวิศวโยธา กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 215, ป.พ.พ. มาตรา 222, ป.พ.พ. มาตรา 223, ป.พ.พ. มาตรา 381, ป.พ.พ. มาตรา 388

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์ทำสัญญาจ้างจำเลยที่ 1 ก่อสร้างอาคารเรียน กำหนดเวลาส่งมอบงานและชำระค่าจ้างเป็นงวดรวม 7 งวด จำเลยที่ 1 ดำเนินการก่อสร้างและส่งมอบงานงวดที่ 1 ถึงที่ 4 ภายในกำหนดแก่โจทก์ โจทก์รับมอบงานและชำระค่าจ้างงวดที่ 1 ถึงที่ 3 ครบถ้วน ส่วนงวดที่ 4 โจทก์ชำระค่าจ้างไม่ครบตามจำนวนที่ตกลงกัน โจทก์จึงเป็นฝ่ายผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามสัญญา แต่จำเลยที่ 1 ก็ได้บอกเลิกสัญญา หลังจากครบกำหนดเวลาก่อสร้างตามสัญญาแล้ว โจทก์ชำระค่าจ้างที่ค้างชำระในงวดที่ 4 ให้แก่จำเลยที่ 1 จำเลยที่ 1 ยอมรับค่าจ้างดังกล่าว จากนั้นจำเลยที่ 1 ก่อสร้างและส่งมอบงานงวดที่ 5 และที่ 6 โจทก์ก็ยอมรับมอบงานและชำระค่าจ้างให้แก่จำเลยที่ 1 ครบถ้วน แสดงว่าโจทก์และจำเลยที่ 1 ยังคงปฏิบัติต่อกันตามสัญญาจ้างต่อไป โดยมีได้ถือเอากำหนดเวลาส่งมอบงานและชำระค่าจ้างเป็นงวดเป็นสาระสำคัญ แต่จำเลยที่ 1 กลับดำเนินการก่อสร้างงานงวดที่ 7 ไม่แล้วเสร็จก็ละทิ้งงานทำให้โจทก์เสียหาย จำเลยที่ 1 จึงเป็นฝ่ายผิดสัญญา โจทก์มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ โจทก์และจำเลยที่ 1 มีข้อตกลงกันว่า ในกรณีส่งมอบงานล่าช้าตามสัญญา จำเลยที่ 1 ยอมให้โจทก์ปรับวันละ 5,946 บาท แต่เมื่อครบกำหนดเวลาก่อสร้างตามสัญญาจ้างแล้ว คู่กรณีโดยจำเลยที่ 1 ไม่ถือเอากำหนดเวลาชำระค่าจ้างเป็นงวดเป็นสาระสำคัญ โจทก์ก็ไม่ถือเอากำหนดเวลาส่งมอบงานเป็นสาระสำคัญ ดังนี้ วันที่มีการส่งมอบงานล่าช้าจึงไม่มีอีกต่อไป โจทก์ไม่มีสิทธิปรับจำเลยที่ 1 เป็นรายวัน คงมีสิทธิเรียกค่าเสียหายที่เป็นค่าจ้างที่เพิ่มขึ้นในการทำงานนั้นต่อให้เสร็จเท่านั้น ค่าจ้างที่เพิ่มขึ้นเป็นการเรียกค่าเสียหายเพื่อทดแทนความเสียหายเช่นที่ตามปกติย่อมเกิดขึ้นแต่การไม่ชำระหนี้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 222 หากโจทก์ซึ่งเป็นผู้เสียหายได้มีส่วนทำ ความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งก่อให้เกิดความเสียหายด้วย ศาลย่อมใช้ดุลพินิจลดจำนวนค่าเสียหายลงตาม ป.พ.พ. มาตรา 223 เมื่อจำเลยที่ 1 ละทิ้งงานงวดที่ 7 ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2538 โจทก์ควรรับใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาทันทีเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายเพิ่มขึ้น แต่โจทก์กลับปล่อยปละละเลยใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาเมื่อเดือนกันยายน 2538 อันเป็นเวลาห่างกันเกือบ 4 เดือน จากนั้นโจทก์เพิ่งมาทำสัญญาจ้างบุคคลภายนอกให้ก่อสร้างงานต่อในส่วนที่เหลือเมื่อเดือนมีนาคม 2540 หลังจากที่โจทก์บอกเลิกสัญญาแก่จำเลยที่ 1 แล้วถึง 1 ปี 5 เดือนเศษ โดยไม่ปรากฏเหตุผลแห่งความล่าช้า ดังนี้ ความล่าช้าที่เกิดขึ้นดังกล่าวย่อมทำให้ราคาค่าก่อสร้างสูงขึ้นและส่วนที่ก่อสร้างไปแล้วเกิดความเสียหายเพิ่มมากขึ้น เมื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นเกิดจากความล่าช้าในการดำเนินการของโจทก์โดยใช้เหตุรวมอยู่ด้วย ศาลย่อมใช้ดุลพินิจลดค่าเสียหายลงเป็นจำนวนพอสมควรได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 223

คำพิพากษา

คดีทั้งสองสำนวนนี้ศาลชั้นต้นสั่งให้รวมพิจารณาเป็นคดีเดียวกัน โดยให้เรียกกรมสามัญศึกษาว่าโจทก์ เรียกห้างหุ้นส่วนจำกัด ระโนดวิศวโยธา นางวาสนา เพ็งจันทร์ นายลบ เพ็งจันทร์ และ

ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ว่าจำเลยที่ ๑ ถึงจำเลยที่ ๔ ตามลำดับ ส่วนแรกจำเลยที่ ๑ ฟ้องว่า เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ โจทก์ทำสัญญาจ้างจำเลยที่ ๑ ก่อสร้างอาคารเรียน โจทก์ ผิดสัญญา จำเลยที่ ๑ จึงมีหนังสือบอกเลิกสัญญากับเรียกให้โจทก์ชำระค่าจ้างที่ได้ทำงานไปแล้ว ๘๕๐,๐๐๐ บาท และขอคืนหนังสือค้ำประกันของจำเลยที่ ๔ แต่โจทก์เพิกเฉย ทำให้จำเลยที่ ๑ เสียหาย จำเลยที่ ๑ ขอคิดค่าเสียหายเพียง ๗๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๓๘ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ ดอกเบี้ยถึงวันฟ้องเป็นเงิน ๒๐,๗๑๒.๓๓ บาท ขอให้บังคับโจทก์ชำระเงินจำนวน ๗๒๐,๗๑๒.๓๓ บาท แก่จำเลยที่ ๑ พร้อม ดอกเบี้ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินจำนวน ๗๐๐,๐๐๐ บาท นับถัดจากวันฟ้องจนกว่าจะชำระ เสร็จและให้โจทก์คืนหนังสือค้ำประกันของจำเลยที่ ๔ แก่จำเลยที่ ๑ โจทก์ให้การว่า โจทก์ทำ สัญญาจ้างจำเลยที่ ๑ ก่อสร้างอาคารเรียน โจทก์ก็ได้เป็นฝ่ายผิดสัญญา ต่อมาโจทก์มีหนังสือไม่ อนุมัติให้จำเลยที่ ๑ ขยายเวลาก่อสร้าง จำเลยที่ ๑ เป็นฝ่ายผิดสัญญา จึงไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญา และเรียกค่าเสียหายจากโจทก์ ขอให้ยกฟ้อง ส่วนหลัง โจทก์ฟ้องว่า โจทก์ทำสัญญาจ้างจำเลยที่ ๑ โดยจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ จำเลยที่ ๔ ออกหนังสือค้ำประกันความเสียหายอัน เกิดจากการกระทำของจำเลยที่ ๑ ให้แก่โจทก์ จำเลยที่ ๑ ทำงานงวดที่ ๗ ได้เพียงร้อยละ ๔๐ แล้ว ละทิ้งงาน โจทก์มีหนังสือไม่อนุมัติให้จำเลยที่ ๑ ขยายระยะเวลาก่อสร้างและมีหนังสือบอกเลิก สัญญาพร้อมกับแจ้งให้จำเลยที่ ๑ และที่ ๔ ชำระค่าเสียหาย แต่จำเลยที่ ๑ และที่ ๔ เพิกเฉย ขอให้ บังคับจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ ร่วมกันชำระค่าเสียหายแก่โจทก์เป็นเงิน ๒,๕๑๒,๓๙๗.๕๑ บาท พร้อม ดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จ โดยให้ จำเลยที่ ๔ ร่วมรับผิดชอบในวงเงินไม่เกิน ๒๙๗,๓๑๒.๔๕ บาท จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ ให้การว่า จำเลยที่ ๑ ทำสัญญาจ้างตามฟ้องกับโจทก์ แต่จำเลยที่ ๑ มิได้ผิดสัญญา โจทก์เป็นฝ่ายผิดสัญญา เนื่องจากไม่ชำระค่าจ้างงวดที่ ๔ ให้จำเลยที่ ๑ ครบถ้วนตรงเวลาตามสัญญา จำเลยที่ ๑ จึงบอกเลิก สัญญาและให้โจทก์ชำระค่าจ้างที่ทำไปแล้ว แต่โจทก์เพิกเฉย ขอให้ยกฟ้อง จำเลยที่ ๔ ให้การว่า จำเลยที่ ๔ ออกหนังสือค้ำประกันการทำงานของจำเลยที่ ๑ ตามฟ้องจริง แต่จำเลยที่ ๑ มิได้เป็น ฝ่ายผิดสัญญา จำเลยที่ ๔ จึงไม่ต้องรับผิดชอบโจทก์ ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษา ยกฟ้องโจทก์ ให้โจทก์ชำระเงินแก่จำเลยที่ ๑ จำนวน ๗๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับตั้งแต่วันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๓๘ เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ แต่ดอกเบี้ยคิดถึง วันฟ้อง (วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๓๘) ไม่ให้เกิน ๒๐,๗๑๒.๓๓ บาท ให้โจทก์คืนหนังสือค้ำประกันของ จำเลยที่ ๔ ให้แก่จำเลยที่ ๑ ให้โจทก์ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองสำนวนแทนจำเลยทั้งสอง โดย กำหนดค่าทนายความสำหรับจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท และสำหรับจำเลยที่ ๔ เป็นเงิน ๘,๐๐๐ บาท โจทก์อุทธรณ์ทั้งสองสำนวน ศาลอุทธรณ์ภาค ๙ พิพากษากลับว่า ให้จำเลย ทั้งสี่ร่วมกันชำระค่าเสียหายแก่โจทก์เป็นเงิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี นับแต่วันฟ้อง (วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๓๙) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ เฉพาะจำเลยที่ ๔ ให้ ร่วมรับผิดชอบไม่เกินจำนวน ๒๙๗,๓๑๒.๔๕ บาท ให้ยกฟ้องสำนวนคดีแรก ให้จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ ร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมทั้งสองสำนวนทั้งสองศาลแทนโจทก์เฉพาะค่าขึ้นศาลในสำนวนหลังให้ ใช้แทนตามทฤษฎีที่โจทก์ชนะคดีในชั้นอุทธรณ์ โดยกำหนดค่าทนายความให้สำนวนละ ๘,๐๐๐ บาท ค่าฤชาธรรมเนียมสำหรับโจทก์กับจำเลยที่ ๔ ทั้งสองสำนวนทั้งสองศาลให้เป็นพับ โจทก์และ จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ ฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า? พิจารณาแล้ว มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ และจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ ว่า โจทก์หรือจำเลยที่ ๑ เป็นฝ่ายผิดสัญญาจ้างและค่าเสียหายมีเพียงใด

เห็นว่า จำเลยที่ ๑ ดำเนินการก่อสร้างและส่งมอบงานงวดที่ ๑ ถึงที่ ๔ ภายในกำหนดให้แก่โจทก์ โจทก์รับมอบงานและชำระค่าจ้างงวดที่ ๑ ถึงที่ ๓ ให้แก่จำเลยที่ ๑ ครบถ้วน ส่วนงวดที่ ๔ โจทก์ชำระค่าจ้างให้แก่จำเลยที่ ๑ เพียง ๕๙,๓๕๐.๓๖ บาท คงค้างชำระ ๖๕๔,๑๙๙.๕๒ บาท โจทก์จึงเป็นฝ่ายผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามสัญญา แต่จำเลยที่ ๑ ก็ได้บอกเลิกสัญญา หลังจากครบกำหนดเวลาก่อสร้างตามสัญญาแล้ว โจทก์ชำระค่าจ้างที่ค้างชำระในงวดที่ ๔ ให้แก่จำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๑ ยอมรับค่าจ้างดังกล่าว จากนั้นจำเลยที่ ๑ ดำเนินการก่อสร้างและส่งมอบงานงวดที่ ๕ และที่ ๖ โจทก์ยอมรับมอบงานงวดที่ ๕ และที่ ๖ และชำระค่าจ้างให้แก่จำเลยที่ ๑ ครบถ้วน แสดงว่าโจทก์และจำเลยที่ ๑ ยังคงปฏิบัติต่อกันตามสัญญาจ้างต่อไป โดยมีได้ถือเอากำหนดเวลาส่งมอบงานและชำระค่าจ้างเป็นงวดเป็นสาระสำคัญ และไม่จำเป็นต้องมีการขยายระยะเวลาก่อสร้างออกไปอีก แต่อย่างไร เพราะหากจำเลยที่ ๑ ดำเนินการก่อสร้างต่อจนแล้วเสร็จตามสัญญา โจทก์ย่อมรับมอบงานและชำระค่าจ้างให้แก่จำเลยที่ ๑ ดังเช่นที่โจทก์และจำเลยที่ ๑ เคยปฏิบัติมาแล้วในงวดที่ ๕ และที่ ๖ แต่จำเลยที่ ๑ กลับดำเนินการก่อสร้างงานงวดที่ ๗ ซึ่งเป็นงวดสุดท้ายไม่แล้วเสร็จก็ละทิ้งงาน ทำให้โจทก์เสียหาย จำเลยที่ ๑ จึงเป็นฝ่ายผิดสัญญา โจทก์มีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้ ส่วนปัญหาต่อไปเรื่องค่าเสียหายนั้น เห็นว่า แม้โจทก์จะมีสิทธิปรับจำเลยที่ ๑ เป็นรายวัน วันละ ๕,๙๔๖ บาท ในกรณีส่งมอบงานล่าช้าตามสัญญาเอกสารหมาย จ. ๓ ข้อ ๑๕ ดังที่โจทก์ฎีกาก็ตาม แต่หลังจากครบกำหนดเวลาก่อสร้างตามสัญญาจ้างแล้ว คู่กรณีโดยจำเลยที่ ๑ ไม่ถือเอากำหนดเวลาชำระค่าจ้างเป็นงวดเป็นสาระสำคัญ โจทก์ก็ไม่ถือเอากำหนดเวลาส่งมอบงานเป็นสาระสำคัญ ดังนั้นวันที่มีการส่งมอบงานล่าช้าจึงไม่มีอีกต่อไป โจทก์ไม่มีสิทธิปรับจำเลยที่ ๑ เป็นรายวัน คงมีสิทธิเรียกค่าเสียหายที่เป็นค่าจ้างที่เพิ่มขึ้นในการทำงานนั้นต่อให้เสร็จตามสัญญาจ้างเอกสารหมาย จ. ๓ ข้อ ๑๖ เท่านั้น ซึ่งค่าจ้างที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวเป็นการเรียกค่าเสียหายเพื่อทดแทนความเสียหาย เช่นที่ตามปกติย่อมเกิดขึ้นแต่การไม่ชำระหนี้ นั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๒๒ หากโจทก์ซึ่งเป็นผู้เสียหายได้มีส่วนทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งก่อให้เกิดความเสียหายด้วย ศาลย่อมใช้ดุลพินิจลดจำนวนค่าเสียหายลงเป็นจำนวนพอสมควรก็ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๒๓ เมื่อจำเลยที่ ๑ ละทิ้งงานงวดที่ ๗ ตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๓๘ ซึ่งโจทก์ควรรับใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาทันทีเพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายเพิ่มขึ้น แต่โจทก์กลับปล่อยปละละเลยใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาฉบับลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๓๘ อันเป็นเวลาห่างกันเกือบ ๔ เดือน จากนั้นโจทก์เพิกมาทำสัญญาจ้างจ้างหุ่นส่วนจำกัดสินธนการให้ก่อสร้างงานต่อในส่วนที่เหลือเมื่อวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๔๐ หลังจากที่โจทก์บอกเลิกสัญญาแก่จำเลยที่ ๑ แล้วเป็นเวลาถึง ๑ ปี ๕ เดือนเศษ โดยไม่ปรากฏเหตุผลแห่งความล่าช้า ดังนี้ ความล่าช้าที่เกิดขึ้นดังกล่าวย่อมทำให้ราคาค่าก่อสร้างงานสูงขึ้นและส่วนที่ก่อสร้างไปแล้วเกิดความเสียหายเพิ่มมากขึ้นตามระยะเวลานานที่ผ่านมา เมื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความล่าช้าในการดำเนินการของโจทก์โดยใช้เหตุรวมอยู่ด้วย ศาลย่อมใช้ดุลพินิจลดค่าเสียหายลงเป็นจำนวนพอสมควรได้ตามบทบัญญัติดังกล่าว ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๙ พิจารณามานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยฎีกาของโจทก์และจำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ ฟังไม่ขึ้น อนึ่ง ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๙ พิจารณาให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค ๙ ทั้งสองสำนวน และให้ค่าฤชาธรรมเนียมสำหรับโจทก์กับจำเลยที่ ๔ ทั้งสองศาล ทั้งสองสำนวนเป็นพับ โดยไม่แยกเป็นรายสำนวนนั้นไม่ถูกต้องเพราะสำนวนแรกจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๔ มิได้เป็นคู่ความด้วย จึงเห็นสมควรแก้ไขให้ถูกต้อง พิจารณายินให้จำเลยที่ ๑ ใช้ค่าฤชาธรรมเนียม ในศาลชั้นต้น

และศาลอุทธรณ์ภาค ๙ ของสำนวนแรกแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ ๘,๐๐๐ บาท และให้
จำเลยที่ ๑ ถึงที่ ๓ ร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมในศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค ๙ ของสำนวน
หลังแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ ๘,๐๐๐ บาท เฉพาะค่าขึ้นศาลให้ใช้แทนตามทุนทรัพย์ที่
โจทก์ขณะคดีในชั้นอุทธรณ์ ส่วนค่าฤชาธรรมเนียมสำหรับโจทก์กับจำเลยที่ ๔ ในสำนวนหลังทั้ง
ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์ภาค ๙ ให้เป็นพับ และค่าฤชาธรรมเนียมระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ ๑
ถึงที่ ๓ ในชั้นฎีกาให้เป็นพับ.

องค์คณะ

เรวัตร อิศราภรณ์ · ม.ล.ไกรฤกษ์ เกษมสันต์ · ยงยศ นิสักครกุล

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/2438-2439/2545>